Markéta Šichtařová: Politici tak manipulují právo, až musí zasahovat soudy. Jak koronakrize demaskovala Potěmkinovu vesnici Eurozóny

- CZ24 News | 10. května 2020
NĚMECKO: Koronavirus odhalil mnoho věcí. Některé jsme tušili. Některé ne. Ukázal třeba, jak si politici přisvojují pravomoci, které nemají. Jak jsou ochotní dělat si z ekonomiky trhací kalendář.

Jak jsou u toho ještě ochotní se tvářit, že v červeném svetru vražděnou ekonomiku zachraňují. Hledají fantasmagorická řešení, obcházejí vlastní zákony, vyrábí právní chaos. Naštěstí existují soudy, které je zatím stále ještě – občas – dokážou klepnout přes prsty. Minulý týden jsme to viděli u nás – soud zasáhnul proti vládnímu nařízení. A tento týden soud zasáhnul i v Německu.

To, co se odehrálo v Německu, je mnohem významnější, než by se na první pohled mohlo zdát, i než tiskové agentury naznačují.

V Německu v úterý ústavní soudu rozhodl, že německá centrální banka Bundesbanka musí do tří měsíců přestat nakupovat státní dluhopisy v rámci dlouhotrvajícího stimulačního programu Evropské centrální banky (ECB). Tímto programem se ECB pokouší jednak „zachránit“ ekonomiku, jednak taky odvrátit druhou dluhovou krizi v řadě. Jenže německý Ústavní soud teď prohlásil, že je to protiústavní. (Jasně, že je. Jen slepec či politický ideolog to až dosud neviděl.)

To má ovšem pro celou eurozónu – a zprostředkovaně i pro nás – obrovské důsledky. Výkup dluhopisů, který provozuje ECB, drží eurozónu už léta nad vodou. Eurozóna roky měla záporné úrokové sazby. Tím maskovala probíhající hospodářskou krizi: Na papíře totiž roky opticky rostlo HDP („tak o jaké krizi to mluvíte, vy zlí Putinovi agenti?“). Současně díky tomu ale přežívaly a množily se zombie firmy, které by za normálních okolností dávno zkrachovaly (jejich zhruba 15% podíl byl neoddiskutovatelným atributem krizového vývoje). Nepropouštělo se sice, ale současně nerostla inflace a skoro ani ekonomika (Německo už loni v jednom kvartále klesalo).

Až koronakrize demaskovala tuto Potěmkinovu vesnici, kterou zdaleka nebyl ochoten vidět každý, protože nebylo příjemné si pravdu připustit. Nyní je ekonomika pod vodou. Teoreticky by potřebovala další pomoc. Soud dal ale ECB políček a správně vyjevil, že ECB zachraňuje ekonomiku v rozporu se zákony. To, co ECB provádí, je na hraně takzvané monetizace dluhu. Tedy na hraně tisku nekrytých peněz pro účely splácení nasekaných dluhů. A ano, to je přesně to ono, co předválečné Německo dovedlo k hyperinflaci. A ano, právě kvůli své historické zkušenosti bije Německo na poplach jako první.

Jenže krom Německa se nikomu nechce mejdan opustit a s výkupem dluhopisů přestat. Tak jasně – Německo na rozdíl od zbytku Evropy má zkušenosti s tím, jak umí být inflace krutá. Jednou již pomohla diktátorovi dostat se k moci. Jenomže jižním zemím to je jedno – jim tahle politika pomáhá přežít a nezbankrotovat.

Německý soud se bojí, že záchrana jihu Evropy neadekvátně zatíží Němce. „Skoro-monetizují“ se dluhy, které by bez pomoci centrální banky taky nemusely být splaceny. Němci zachraňují jih tím, že na sebe berou neúměrné riziko, které nemohou kontrolovat. Celé to ovšem ukázalo ještě jenu věc:

Totiž jak je EU naprosto vachrlatá a stojí na třech hliněných nohách.

Takhle by totiž Evropský soudní dvůr v Lucemburku nejspíš nikdy nerozhodl. Takhle racionálně a ekonomicky pravdivě uvažují v Evropě jen národní státy. V Bruselu či Lucemburku se inflace, předlužení, maskování reality nikdo nebojí – armáda nikým nevolených úředníků se bojí jen o eurokorýtka. Ostatně, Soudní dvůr EU už skutečně koncem roku 2018 v trochu podobném procesu rozhodl, že program nákupů dluhopisů v souladu s právem EU je.

Rozhodnutí soudu v podobných případech mívá háčky. I v německém případě je háček. Soud řekl, že by výkup dluhopisů mohl pokračovat, pokud se prokáže jeho nutnost. Vskutku šalamounské. To je, jako že se vlk musí nažrat, ale koza musí zůstat celá. Nikdo neví, jak tuhle „nutnost" definovat. Ať tak či onak, pochybnosti byly zasety.

A je tu další háček. Celý tenhle spor, v němž soud rozhodoval, řešil program výkupu dluhopisů z roku 2015! Jinými slovy, padl verdikt o tom, že centrální banka se *v minulosti* chovala nezákonně. Verdikt nemá nic společného s běsněním centrální banky po příchodu pandemie. A běsnění je slovo namístě – protože nově má centrální banka napumpovat do ekonomiky dalších 750 miliard eur. Evropa je totiž nemocná už chronicky a musí se „zachraňovat" neustále.

Praktický výsledek soudního rozhodnutí je tedy podobný jako u nás: **U nás se ukázalo, že zavření restaurací kvůli koronaviru bylo právně nekorektní, a přesto zůstávají zavřené.** V eurozóně se ukázalo, že tisk peněz je nezákonný, nebezpečný a neúčinný – a pokračuje. A houšť. A větší kapky.

Soudy tedy ukazují, že se politici snaží ohýbat zákony, a už to nepěkně přehánějí. Nevládnou tak, jako to bylo kdysi v demokracii míněno. Nedodržují duch demokracie ani omylem. Národní vlády a soudy ještě jakž občas vidí, že na úrovni celé EU se dějí neblahé a právně zmanipulované věci, ale jsou moc slabé a neukřičí to. Ostatně Evropská komise v reakci na verdikt německého soudu prohlásila, že zákony EU jsou nadřazeny německé ústavě. A bylo vymalováno.

Takže vlastně tu proti sobě stojí dva koncepty: Na jedné straně je právní národní stát dodržující svou vlastní Ústavu a chránící své občany. Na druhé misce vah je evropská integrace. Integrátoři chtějí tisknout peníze a sypat je z vrtulníku. Národní státy mají strach, že je to zbraň hromadného ničení.

Spojit to nejde. Musíme si vybrat. Buď – anebo.

Markéta Šichtařová